

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	2 > — >		
Na štvrt roka	1 > — >		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

Kúpeľ.

Rituálne vraždy.

S času na čas slane sa, že nájdú mrtvolu záhadným, predbežne nevysvetliteľným spôsobom zavraždeného mladíka alebo dievčaťa a *rituálna vražda* je hotová. Čo je to tá rituálna vražda, myslíme, nepotrebujeme mnoho vysvetľovať, lebo veď všetci dobre vieme, že pod tým rozumejú sa tie vraždy, ktoré údajne páchajú židia tým cieľom, aby dostali kresťanskú krv k cirkným obradom.

Najnovšie, koncom minulého roku, udala sa aj v oravskej stolici v Námestove vražda, o ktorej predbežne nevie sa nič istého, totižto nevie sa, kto bol vrahom a nevie sa ani to, prečo neznámy vrah vlastne zavraždil obeť svoju. A toto je dostatočné, aby táto vražda bola vyhlásená za rituálnu, dostatočné je, aby sa ľudu, zvlášte menej vzdelaným zástupom predstavila, vybarvila čo taká, ktorú židia len preto spáchali na úbohom kresťanskom chlapcovi, aby krv jeho upotrebili k cirkevným obradom. Svojho času boli sme aj my doniesli zpravu, že v Námestove našli jedno rano zavraždeného 12ročného Janka Črchlana, úbohú sirotu, ktorý sa živil z milodarov dobrých duší. Sotva sa rozniesol chýr o tejto vražde, hneď sa našli jednotlivci, ktorí túto vraždu za rituálnu vyhlásili. My sme ani vtedy neverili, ale ani teraz neveríme, žeby táto vražda bola rituálna, žeby Janka Črchlana boli židia zavraždili tým cieľom, aby upotrebili krv jeho k náboženským obradom. Neverili sme to a neveríme ani teraz, lebo sme z hĺbký duše presvedčení, že chýry o rituálnych vraždách sú puhé vymysleniny, puhé bájky, ktoré nemajú praziadneho základu.

Nejdeme sa obsírne rozpisovať o naukách židovského vierovyznania, len na to chceme poukázať, že keby sa v nich nachádzalo to, že židia potrebujú kresťanskú krv k náboženským obradom, či sa so zdravým rozumom dá myslieť, žeby židov strpely v lone svojom európejské štáty, ktoré jako vieme — vyjmúc Turecka — sú všetky kresťanské. Keby v naukách židovského vierovyznania stálo, že židia k rituálnym cirkevným cieľom, potrebujú kresťanskú krv, osvietené obyvatelstvo Európy bolo by už dávno vylúčilo židov zo svojho lona.

Ale môže nám niekto odvetiť, že však my

kresťania nevieme, jaké náboženské nauky majú a zachovávajú židia. Táto námietka tiež nemá žiadneho základu, lebo veď všade dostaf židovské knihy, ktoré obsahujú v sebe židovské náboženské nauky a tak kresťania práve tak dobre môžu znať nauky židovského náboženstva, jako sami židia. Ale keď by sa ani nenachádzaly knihy, v ktorých sú obsažené nauky židovskej viery, považme, že koľko židov sa dá pokrstiť, či by títo nevyjavili, nevyzradili, že židovské náboženstvo obsahuje v sebe aj ten príkaz, že židia pri istých príležitostiach musia kresťanskú krv upotrebif. A posiaľ sa nenašiel ani jedon pokrstený žid, ktorý by bol niečo takého tvrdil. Ale ani nemohol tvrdif, lebo židovské náboženstvo všetko iné predpisuje, len to nie, aby židia užívali kresťanskú krv.

To nám ani na rozum neprichádza, aby sme tvrdili, že židia nikdy nezavraždili kresťanov, veď medzi vyznavačmi každého náboženstva najdu sa vrahovia, len to rozhodne popierame, žeby bol kedy žid zavraždil kresťana tým cieľom, aby jeho krv upotrebil k náboženským obradom. Vznešenejšieho, ľudomilnejšieho náboženstva nad kresťanské niet a preda, koľko kresťanov vraždilo židov. V illavskom väzení sedí ešte aj teraz vrah Hoster, ktorý vo Várpalote zavraždil pred rokami jednu celú židovskú z 9 členov pozostávajúcu rodinu. Jako sa tedy nachádzajú vrahovia medzi kresťanmi tak sa môžu najst a presvedčení sme, že sa aj nachádzajú, aj medzi židmi. Keď ale kresťan vraždí židov, to je jednoducho lúpežnícka vražda, keď ale nejaký vyvrhel žid zavraždí kresťana, musí to byť hneď rituálna vražda?

Myslíme, že sme dostatočne dokázali, že s času na čas vzkrsle chýry o rituálnych vraždách nemajú žiadneho základu, a že pochádzajú jedine z nenávisťi oproti židom. Že sa pri tejto príležitosti zaoberáme s touto otázkou, podnet k tomu zadala nám tá okolnosť, že turčiansko-sväto-martinský ľudový časopis «Ludové Noviny» aj najnovšie vzkriesil námestovskú vraždu len preto, aby vzbudil nenávisť nielen proti židom, ale aj proti spišskému katolíckemu biskupovi, ktorý mal dost smelosti a v pastierskom obežníku vyzval kňazstvo svojej diecesy, aby ohľadom námestovskej vraždy boli ostražitými, a aby bdeli nad tým.

zeby jednotliví buriči nezviedli ľud k výtržnostiam.

Spomenutý panslávsky ľudový časopis námestovskú vraždu opätovne vyhlasuje za rituálnu vraždu a surove napáda spišského biskupa za to, že vedomý súc si svojej veľkej zodpovednosti, vyzval kňazstvo svoje, aby bdelo nad svereným mu stádom a chránilo ho pred buričmi. Takéto zlomyseľné pokračovanie s našej strany čo najrozhodnejšie odsudzujeme, lebo ono nič iné nechce docieľiť, jako vzbudiť vášne v menej vzdelaných vrstvách slovenského ľudu a popudíť ho prípadne k výtržnostiam. Tisíc ráz lepšie by osožily «Ľudové Noviny» slovenskému ľudu, keby na miesto toho, že vedome roztrusujú nepravdu o rituálnych vraždách, radšej povzbudzovaly slovenský ľud, aby sa od židov učil vytrvanlivej práci, striezlivosti a šanovnosti. Toto je treba nášmu ľudu a nie búriť jeho pokojnú myseľ zlomyseľnými chýrami o rituálnych vraždách.

Slovo k rodákom.

«Pomni, aby si deň sviatočný svätí!» tak znie prikázanie Božie, a ono je všeplatné pre všetkých bez rozdielu osoby a veku. Nedeľa je deň Pána, ktorý zneuctíť, nadužívať nikomu nenie dovolené. Toto je naše nezvratné presvedčenie a preto nás ani najmenej neprekvapilo, že ablegát Ján Mollnár *interpelloval* ministra vnútorných záležitostí pohľadom na tú okolnosť, že termín ablegátskej voľby v Senteši stoličný ústredný výbor na deň nedelňý ustálil, tým väčšmi a tým oprávnenejšie čudujeme sa, že to urobil Mollnár, člen, ba udajne vodca ľudárskeho oddielu *snemovne*, tedy spolučlen a vodca tých, ktorí ľudárske shromaždenia takmer bez výnimky vždy v nedeľu vydržovali a veľmi často aj v predpoludňajších hodinách.

My ovšem zazlievali sme ľudárom takéto zneužívanie sviatočného dňa a zazlievame to aj v tomto páde, ktorý sa v Senteši udal, práve tak, ako ho aj minister v svojej odpovedi zazlieval. Naše stanovisko je jedno a to isté voči každému: no nie tak u farisejských ľudárov. Zvedaví sme, čo by boli povedali, keby tak vo volebnom okrese sentešskom sväťuškárske námahy ľudárov boly maly prajný úspech a keby — povedzme — tam značnou väčšinou za krajinského zástupcu bol ľudár vyvolený? Či by ľudárski sväťuškári aj vtedy oproti zneucteniu nedele brojili, a či by snád neboli to hlásali, že voľbu kresťanského (?) ľudára nedeľa posvätila? Tak sa nám zdá, že by

sa toto posledné bolo stalo, lebo ved súčasťenie sa na ľudárskom shromaždení bolo za najkresťanskejší skutok vyhlasované a kňazmi ľudárskymi ocenené.

Volič pri volebnej urne sotva desať minút je zamestnaný a tak — odbaviac svoju povinnosť hlasovania, — vždy ešte má čas a spôsob svojej náboženskej povinnosti zadosť urobiť a pobožnosť svoju odbaviť: kdežto dedinské zástupy občanov od miesta vydržovania shromaždení ľudárskych najviac na viac mil' vzdialených, hodiny a hodiny putovaly, hodiny a hodiny otrepané reči počúvaly a hodiny k domovom svojim sa navracaly v čas nedelňý, Pánu Bohu zasvätený, bez toho, zeby im len pár okamihov bolo zvýšilo k vybaveniu potrebnej pobožnosti. — Na tomto sa ale páni ľudári ani najmenej nepozastavili, ba to za cele slušné a zaslúžené uznávali, lebo to bolo v ich prospech, no a oni sú — prví.

Nuž hľa, i z tohoto vidno, ako vyzerá tá rovnosť, rovnoprávnosť a rovná miera ľudárov? Môže sa im tedy, — ak chce, ten biedny omámený ľud, ktorý do ich sídel upadol a pre svoju nešťastlivú zafatosť a smutnú krátkozrakosť z nich vymotal sa nemôže, — vysmiať.

Len to je ešte šťastie, že oni sami odokrývajú, čo i nechtiac, svoje chyby, úskoky a farisejstvá. Vybúši to z nich často proti vôli, a potom je už neskoro odvolávať.

Podobným spôsobom, — iste nie z rozmyslenia, — veľmi trefne opisuje ľudový «Alkotmány» v 11. čísle v úvodnom článku činy a smýšľania svojich prívržencov. Ani čo by sme to my tvrdili, doslovne takto píše: «Ohľadom kšeftovného ducha sme to ďaleko priniesli. Zásadných súdruhov svojich vykoristiť, to výborne rozumieme. Pod záminkou oblažovania bližšie sa k nemu, a potom nepodozrievajúceho, so sebou nevládúceho podryjeme. Jestli sa ponosuje, vysmejeme ho. Na všetko sa podoberieme, ešte aj namáhavú prácu zakladania spolkov na seba vezmeme, jak z toho výhlady na osoh máme.»

Komu nenapadne tu Mikuláš Lepsényi a spoločníci?

Ozaj takéto zrkadlo ľudárom ešte nikto nepredložil. Vskutku pokračovanie ľudárov trefnejšie nakresliť sotva je možno.

Najviac ešte ak by sme to doložili, že títo prevratníci falošným nariekaním a prehnaným stenanim nad biedou ľudu ešte aj tú poslednú iskrú potrebného sebavedomia v ňom udusia. A predsa každý človek vie, že v nešťastí postavenému bedákaním nikto nepomôže, ačpráve bedákať je o mnoho ľahšie, ako pomáhať, lebo to nepo-

zaduje žiadneho namáhania a hlúpy to za vrelý súcit a sústrasť požadovať môže.

No neurobí to verejná mienka, tá požaduje prácu, činny, skutky, nie ale falošný nárek a krokodilske slzy

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Biskupská porada. Ostrihomský knieža-primas svolal biskupov ku porade na 29-ho januára. Hlavným predmetom porady bude záležitosť katolíckej autonómie. Na porade, vydržiavanej v jaseňi minulého roku, biskupi pojednávajú iba základné zásady a ani ohľadom týchto nebola docielená úplná shoda. Teraz pred zasadnutím kongressu zase sa budú radiť, jaké stanovisko majú zaujať v tejto otázke.

Návrh zákona o odanení bursy. Vláda bola zamýšľala, že súčasne s krajinským rozpočtom dá pojednávať aj návrh zákona o odanení bursy. Ten úmysel teraz zmenila, a uvedenie do života zákona o odanení bursy odročila. Finančný minister je totiž toho náhľadu, že pri terajšom všeobecnom peňažitom úpadku odanenie bursy by viac škodilo, než koľký ošoh donesie bursová daň. Vláda musí teraz všemožne na tom nástožiť, aby kapitále lákala k nám, lebo veď všade cítiť potrebu peňazí, odanenie bursy ale nenie také lákadlo, ktoré by k nám vábilo cudzie kapitále

Lepsényiho 29-bodový programm. Hlavní vodcovia ľudovej strany už od dlhšieho času stoja na nepriateľskej nohe s Mikulášom Lepsényim. Lepsényi odkedy totižto v sneme zle pochodil pre znevažovanie pamiatky Ľudvika Kosstuba, pri ktorej príležitosti sa ho jeho ablegátski kamaráti nezastali, prisahal pomstu proti „panskej“ čiastke ľudovej strany, ktorá za vodcu svojho uznáva grófa Ferdinanda Zichyho. Začal tuhú agitáciu proti programu ľudovej strany, ktorý pozostáva zo 14 bodov a on sám vystavil nový programm pozostávajúci z 29 bodov. Rozbroj tak ďaleko zašiel, že ľudová strana na konferencii zaujala stanovisko proti nemu, vytvorila, eskomunikovala jeho 29-bodový programm a aby podkopala Lepsényiho časopis „Magyar Néplap“, založila pod redaktorstvom Jána Molnára nový časopis pod menom „Néppárt“. Od tých čias ale ľudová strana nahľadla, že potrebuje Lepsényiho, ktorý vie výtečne agitovať, a namáhala sa s ním pomeriť. Smierenie sa teraz aj stalo a teraz úradne vyhlásili, že sa podarilo vyhladiť nedorozumenia povstale medzi ľudovou stranou a Lepsényim a že sa následkom toho Lepsényiho časopis „Magyar Néplap“ vliad sa do Molnárovho „Néplap“-u. Tedy zase je svätý pokoj medzi Lepsényim a ľudovou stranou.

Opravený rozpočet. Finančný výbor snemu pojednával po tieto dni tie opravy, ktoré sa musely previesť na rozpočte následkom ustálenia kvóty a vnesenia roz-

počtu spoločných ministerstvi, ktorý v prvej polovici januára ustálili delegácie. Výdavky zvýšila sa o 8 milionov 204.252 korún, prijmy pozdvihol minister o 6 milionov 570 tisíc korún, tak že zvyšok, ktorý prvopočiatočne obnášal 1,781.583 korún, klesol na 147.331 korún.

Dedič trónu. Otázku dedičstva trónu rakúsko-uhorskej monarchie považoval každý za úplne čistú, zvlášte odkedy arciknieža Franc Ferdinand úplne ozdravel, lebo každý považoval jeho čo budúceho nástupcu teraz slávne panujúceho Franca Jozefa I-ho. Najnovšie doniesol budapeštiansky časopis „Budapesti Hirlap“ zajímavý chýr, ktorý hovorí, že kráľ nedáno na jednom dvornom obede pozdravil najstaršieho syna arcikniežaťa Ottu, Karola Franca Jozefa ako budúceho dediča svojich korún. Arciknieža Karol Franc Jozef nenie ešte úplne 14ročný. Zodpovednosť za pravdivosť tohoto chýru ponechávame pravda „Budapesti Hirlapu.“

Vacovské biskupstvo. Svojho času boli sme spomenuli, že vacovským biskupom bude pravdepodobne Koloman Belopotocky, vojanský biskup. Najnovšie chýry hovoria, že Belopotocký nebol ani v reči čo budúci vacovský biskup, údajne nasledujúci traja sú kandidovaní na toto biskupstvo, asice: August Fischer Colbrie, prefekt vo viedeňskom Pazmaneume, gróf Karol Csáky, ostrihomský kanonik a Medard Kohl, primasov sekretár.

Z Rakúska. Kráľ minulú sobotu už vymenoval novú vládu, na jejž čele stojí doktor Körber, ktorý je spolu aj ministrom vnútra. Predošlý ministerský predseda Wittek zostal ministrom železníc. Úlohou novej vlády je: zamedziť ďalší národnostný boj v Austrii a previesť v rajchsráte schválenie tých vyrovnávacích zákonov, ktoré boly v Rakúsku uvedené do života cisárskym nariadením na základe 14. paragrafu rakúskej ústavy. Nový ministerský predseda Emil Körber tejto svojej úlohe snaží sa všemožne zodpovedať a má — vraj — mať hotový taký návrh zákona, ktorý v záležitosti jazykovej uspokojí i Čechov i Nemcov. Körber už aj vyzval všetky strany rajchsrátu, aby vyslaly svojich dôverníkov do Viedne ku konferencii, na ktorej i nová vláda bude mať činnú účasť, predostrúc viac návrhov ku vyrovnaniu protiv. Jestli sa na týchto poradách docieli dorozumenie, potom bude svolaný rajchsrát, aby vyniesol svoje rozhodnutie na základe výsledkov tejto konferencie.

Z Afriky. Mesto Ladysmith posiaľ nepadlo do rúk Búrov. Angličania napriek tomu, že majú už teraz ohromnú vojenskú silu sosústrednenú v Afrike, nevedia sa huť napred, lebo Búri zaujali také výhodné stanoviská, že prekazujú napredovanie Angličanov v každom smere. O srážkach niet dosiaľ istých chýrov. Hovorí sa, že generál Warren chcel prejsť cez riekú Tugelu, utrpel ale strašnú porážku.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 18. januára. Po dlhotrvanlivých vianočných prázdninách vyslanci dnes sa sišli k prvému zasadnutiu. Predseda Perczel medzi iným predložil snemovni aj prípis ministerského predsedu, v ktorom oznamuje, že kráľ na polroka určil kvótu. — Béla Komjáthy zazlieva, že kvótu s roka na rok ustáluje kráľ, toto nedrží za zákonitú pokračovanie, práve preto narádza, aby rozhodnutie kráľovo bolo položené k pojednávaniu na denný poriadok.

Ministerský predseda Széll poukázal nato, že kedykoľvek sa ohľadom kvóty snemy neboly vstave dohodnúť, vždy kráľ určil výšku kvóty. Nedovolí, aby snem pojednával obsah kráľovského rozhodnutia, dišputovať sa možno iba nad tým, či kráľ rozhodol v smysle zákona a aby snem mal príležitosť presvedčiť sa o tom, že kráľovské rozhodnutie zodpovedá zákonu, nič nemá proti tomu, keď snem určí, že jeho prípis položí na denný poriadok. Snem aj určil, že tento prípis bude pojednávať.

Zatým sa prešlo na pojednávanie návrhu o predĺžení platnosti zákona o brannej moci na jeden rok.

Ján Tóth posudzoval návrh so stanoviska neodvislej strany a odsúdil tú okolnosť, že platnosť zákona o brannej moci vypršala posledným dňom minulého roku a do dnes nebol vyneseny nový zákon, ani platnosť predošlého nebola predĺžená. Pripomenul aj chýr, ktorý koluje o tom, že počet rekrútov bude zvýšený, konečne osvedčil sa, že návrh neprijíma.

Proti návrhu hovoril ešte Rátkay, načo minister honvédstva barón Fejérváry do pamäti priviedol opozíciám, že vláda na čas predostrela návrh o predĺžení platnosti zákona o brannej moci a že práve na žiadosť opozície bolo odročené pojednávanie jeho a tak za to, že stojíme bez zákona o brannej moci, nepadá vina na vládu. O zvýšení počtu rekrútov povedal len toľko, že o tom môže byť len potom reč, keď bude prípadne predstavený návrh o tom. Prosí snem, aby návrh prijal.

Po ministrovej reči bol návrh prijatý, zatým prešiel snem na pojednávanie návrhu o ustálení počtu rekrútov na rok 1900. Proti návrhu hovoril Béla Komjáthy, načo bolo pojednávanie odročené na zajtra. Na konci zasadnutia interpelloval Ján Molnár preto, že v Senteši bola jak prvá, tak i náhradná voľba na nedeľu určená.

Ministerský predseda Széll vyhlasuje, že to neschvaľuje, ale proti tomu nemôže nič urobiť, lebo deň voľby určuje ústredný výbor. Snem vzal odpoveď v známosť.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 19. januára. Pojednával sa návrh zákona o povolení rekrútov na bežiaci rok. Ladislav Rátkay privedúc do reči chýry o zvýšení vojanskej moci, sputuje sa honvédskeho ministra o koľko percentov bude zvýšený počet armády. Zazlieva, že úradnou rečou spoločnej armády je reč nemecká, taktiež ani to nedrží za správne, že synovia práceneschopného otca bývajú assentovaní. Bartu a Pichler hovorili tiež

o pozdvihnutí počtu armády, zazlievajú ministromi, že o tomto neupovedomí krajinu dost' zavčasu.

August Pulszky ujal sa slova na obranu honvédskeho ministra, tvrdiac, že minister v tejto otázke nemôže nič povedať lebo nemôže brať na seba zodpovednosť za rozličné chýry.

Minister barón Fejérváry odpovedal na prednesené námietky. O zvýšení počtu armády bude môcť iba vtedy niečo istého povedať, keď bude sám vedieť niečo. Čo sa týče úradnej reči spoločnej armády, dokazuje, že zákony určujú nemeckú reč za úradnú reč armády. O práceneschopných otcov je dostatočne postarané, lebo synovia ich účastnými sú mnohých výhod, aby nemuseli slúžiť pri vojsku. Prosí prijať návrh.

Keď ešte Béla Komjáthy vyzdvihol, že v spoločnej armáde nepanuje národný duch, bol návrh bez zmeny prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 22. januára. Dnes pojednával snem prípis ministerského predsedu, ktorým tento oznámil snemu, že kráľ určil do kvóty konca júna bežiaceho roku. Gejza Polónyi dokazoval, že sa ústave protiví, že kráľ ustálil kvótu, preto navrhuje, aby snem nevzal v známosť prípis ministerského predsedu Szélla, lež aby upravil ponížený prípis na kráľa, v ktorom dokáže, že rozhodnutie o kvóte nepovažuje za ústavné.

Imrich Hódossy v oči tvrdeniam Polónyiho dokázal, že kráľovské rozhodnutie v otázke kvóty je úplne zákonitú. Kráľ rozhodol v otázke kvóty na základe predostrenia vlády, jestli že tedy základ najvyššieho rozhodnutia bol nesprávny, zato je vláda zodpovedná a túže možno aj na zodpovednosť ťahať, rozhodnutie kráľovo ale treba v známosť vziať.

Béla Komjáthy zastáva stanovisko Polónyiho, načo ministerský predseda Széll povedal na obranu svojho stanoviska skvelú reč, ktorú prijaly všetky stránky s oduševnením. Dokázal, že v smysle zákona kráľ mal právo rozhodnúť v otázke kvóty, lebo parlamenty sa nevedely dohodnúť, a tak kráľ ustálil kvótu. Obsírne zaoberal sa s pomerami panujúcimi v Rakúsku, kde sa robia nápadny na vyrovnanie z roku 1867-ho, rečníka ale práve tieto nápadny majú k tomu, aby povstal na obranu vyrovnania a bránil tože nielen proti nápadom v Rakúsku, lež aj proti nápadom uhorskej opozície. — Po tejto skvelej reči vzal snem v známosť prípis ministerského predsedu.

Snem prijal ešte navrhnutú opravu snemových štatútov. Štatúty musely byť následkom toho zmenené, že následkom vstúpenia do života zákona o kurialnom súd-nictve vo volebných záležitostiach, na budúce nebude súdiť nad voľbami snem lež kr. kúria.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Kto je kresťan?

Že mnoho je povolaných,
Vyvolených ale málo
I v kresťanstve, — všetci vieme, —
Bárs písané by nestálo.

Kresťanmi byť v svete šírom
Milliony sa honosia:
Bohužiaľ nezaslúžene
Tak mnohí to meno nosia.

Pre mohé vierovyznania,
Stratila sa viera jedna:
Preto, — bárs nárokov sila
Klesla nádej, úfnosť biedna.

Spasiteľ nám nie je Pánom,
Lež práporom v hnusnom boji,
V ktorom ani svätosť viery
Nenecháme na pokoji.

Hryzieme sa medzi sebou,
Čo žiť v láske by sme mali:
Hej i úctu náboženstva
Podle sme už podkopali.

Shovievavosť, — lásku k blíznym
Sotva dľa mena poznáme:
Pokory nevidaf v svete,
Ba takmer ani len — v chráme.

Kto je kresťan? — Nie ten, kto len
Menom týmto sa honosí:
Lež ten, ktorý vieru v Pána,
Živú lásku v srdci nosí.

O Búroch.

Celý svet s veľkou zaujímavosťou sprevádza vojnu v Južnej Afrike medzi tak zvanými Búrimi a Angličanmi a preto myslíme, že nebude od veci, keď sdelíme niečo o Búroch.

Búri (Boeri) su pôvodne Hollandčania. Asi pred tristo rokami sobralo sa asi 150 rodín v Holandsku a vystaňovalo sa do južnej čiastky Afriky, aby si tam založily svoju novú vlasť. Hollandským rodinám začalo sa tam dosť dobre dariť: obrábali polia a dochovávali statok, sriadili si obce a jako sa počtom rozmnožovaly, tak sa množil aj počet miest a gazdovstvi. Angličania, slediaci po svete, spozorujúc to, tiež sa začali osadzovať v zemi zvanej Kapsko, až konečne prišlo ta toľko Angličanov, že anglická vláda Kapsko obsadila vojskom a vyhlásila, že v Kapsku rozkazujú Angličania.

Búri však neboli spokojní s takýmto poriadkom. Veľmi početné rodiny Búrov radšej opustily obrobenú už svoju zem, než by zostaly pod nadvládou Angličanov a vystaňovali sa vyššie do zeme zvanej Transvál a Oranž. Oranž ostal malým, slobodným štátom, do Transválu však vystaňovalo sa čo do počtu najviac Búrov. Tu začali znova gazdovať a sriaďovať sa v štát, až konečne r. 1848 Transvál stal sa republikou s riadnou vládou a menom.

Malá republika začala pomaly prekvitať. Búri chtiac byť samostatnými, pričínili sa a pracovali dvojnásobnou silou, hlavnú pozornosť venujúc hospodárstvu a chovu dobytku. Orali, kľčovali, budovali a zmáhali sa so dňa na deň. Na ich nešťastie však na poliach transválskych objavené byly diamanty a to Angličanom opäť zabilo klin do hlavy. Chceli dostať do svojich rúk bohaté polia transválske, ktoré obrobili Búri. Pomery sa natoľko zaostrily, že Búri vidiac svoju neodvislosť ohrozenú, r. 1877 chopili sa zbrane. Vojna skončila sa pre nich nešťastne, lebo Anglicko ešte v tom roku anektovalo, za svoj vyhlásilo Transvál. No panstvo Anglie trvalo len krátky čas, lebo slobodu milujúci Búri onedlho nato po krvavých bojoch porazili závistlivého nepriateľa a Anglicko bolo nútené uznať neodvislosť Transválu.

Od toho času Búri nemali od Angličanov stáleho pokoja. Angličania popudzovali proti nim domorodé kmeny, pripravovali povstania, vpády, ale Búri vždy odrazili útoky tak jako i pred pár rokmi porazili istého Jamesona, ktorý z okolitých zemí sobsieranými povstalcami chcel vtrhnúť do Transválu.

Anglická vláda po porazení Jamesona začala vyjednávať s vládou transválskou aby táto udelila občanské práva tam osadeným cudzincom. Ponevác ale Búri

vedeli, že tí cudzinci sú zväčša len Angličania a že by sa ich po udelení takýchto práv mnoho nahnalo z Kapska do Transválu, udeliť chceli práva len za istých podmienok, aby v správe tej krajiny, ktorú si oni sami založili, Angličania obdržali práva, neboli vo väčšine. Z tohoto povstala vojna, ktorá práve teraz zúri v tých krajoch.

Transválska republika obnáša 296.175 štvorcových kilometrov a obýva ju dľa spočítania obyvateľstva roku 1898. asi 288.000 obyvateľov, z ktorých voľačo vyše polovice tvoria Búri a ostatní sú domorodí černoši a hlavne Angličania. Búri sú národ vzdelaný, majú svoje vysoké školy a hlavné mesto Pretoria prekvitá obchodom a kupectvom. Čo bohatší Búri posielajú svojich synov do škôl v Európe a búrski mladíci navštevujú akademie a university hlavne v Holandsku a Nemecku. Ich snem zasedá v utešenej trojposchodnej palote v Pretorii každoročne za šesť týždňov, kedy vybaví krajinový rozpočet a iné návrhy zákonov. Administrácia je jednoduchá, ale dobrá a štát z príjmov vždy vie zaokrútiť svoje potreby.

Terajší predseda republiky transválskej *Krúger* postavil do boja asi 45.000 Búrov, ku ktorým sa pripojili Búri zo štátu Oranž a iných zemí, lebo vedia, že keď Anglicko pokorí transválskych Búrov, ani im sa nebude lepšie vodiť ako ich bratom a tak proti Angličanom, ktorí majú tam teraz asi 160.000 hláv vojska s 350 delami, stojí všetkého spolu asi 60.000 Búrov so 100 kanónami.

Že Búri tak zdarne bojujú za svoju slobodu, nutno pripísať dvom okolnostiam. Búr od mladí navyknutý je k boju. Na svojich lazoch bráni svoj statok proti dravým zverom Afriky a vždy stojí v boji proti domorodým kmenom, ktoré závistlivým okom pozerajú na jeho zmáhanie sa. Druhou príčinou ich bojaskopnosti je ich vojenské sriadenie. V Transváli je vojakom každý zdravých údov človek od svojho 14. do 60. roku veku. Keď je chlapec štrnásťročný, dostane od štátu pušku a strelivo a povinný je z nej každodenne učiť šesť výstreliv. Takto zdokonaľujú sa Búri v streľbe a okolo pesenia dobytku v jazdení, lebo stráži svoje stádo na koni. V páde vypuknutia vojny predstavení obcí dostanú rozkaz, aby vojopovinní z toho a toho roku sišli sa ta a ta. Predstavený obce dá rozkaz vybudovať, povolani soberú svoje pušky, strelivo a ztravy na osem dní a búrska armáda je mobilisovaná.

Doma zostavší starci a ženy opatrujú gazdovstvo, ba vedú i administráciu obce. V mnohých obciach sú teraz ženy ryehtármi, poštarimi a učiteľmi, lebo do terajšej vojny proti Angličanom skutočne každý Búr zdravých kostí odišiel.

Angličania majú teda tvrdú prácu. Pod dobrou horspomenutou záminkou chtiac sa zmocniť pokladov ukrytých v zemiach Transválu, stoja oproti odhodlanému, vzdelanému národu, ktorý je hotový radšej zomrieť než prísť o svoju slobodu. Bojujú oduševnene a s takou zručnosťou, s takou válečnou taktikou, že to prekvapilo celý svet. Sú pády, že otec so 6—8 synmi svojimi bojuje v jednom rade. Ich guľky málokedy minú cieľa a to je príčinou, že padá tak mnoho anglických dôstojníkov.

Sú výteční jazdci, lepší než anglickí husári, lebo len nedávno zajali jeden celý husársky pluk anglický.

Jako sa skončí táto nešťastná vojna, to nateraz nevie nikto. Angličania mysleli, že 30—40 tisíc hláv vojska je dostatočné, aby sa stali páni Transválu. Lež sklamali sa veľmi. Dosavád vyslali tu už 160.000 bojovníkov a predsa s Búri nevedia si rady. Anglicko utrpelo viac ťažkých porážiek a netrpí pochybnosťou, že sa za ne na hrstke Búrov vypomstí. Vysiela na bojište ešte vždy nové vojská a obrovskou presilou predsa len zvíťazí nad Búrami, lebo považuje to za veľkú hanbu, aby jedna takrečeno najprvšia veľmoc Európy bola zbitá hrstkou osadníkov v Južnej Afrike.

*

Búr, keď je pokoj, žije svojej rodine a svojmu gazdovstvu. Živí sa plodinami, ktoré sám vypestuje jako na pr. i náš bársťotý slovenský gazda. Mäso a mlieko dáva mu rožný dobytok.

Keď sa narodí dieťa, krstní rodičia dajú mu do vienku niekoľko kusov mladého statku, ktorí rodičia chovajú a starajú sa, aby sa statok rozmnožoval, aby keď šuhaj vyrastie alebo deva dospeje k vydaju, mali s čím začať gazdovať. Šuhaj keď dosiahol 20—22. rok svojho veku a vyhlíadal si sícu devu, sadne na koňa a odjazdí k domu devy, ktorú by si rád pojal. Sosadne a koňa priviaže o ohradu okolo domu a potom vnide dnu. Tu pustí sa do rozhovoru a keď si trochu už pobesedoval, vyjde von pod záminkou, že si ide koňa pozrieť. Ak mu gazda medzi tým koňa voviedol do maštale a tam nakrmil a napojil, to je znakom, aby dcéru o týždeň pýtal. Ak ale jeho kôň stojí tam pri ohrade tak, jako ho priviazal, vtedy mu je to znakom, aby si hľadel pri druhom dome koňa priviazať.

Svatobná hostina u Búrov je skutočne veselie. Síde sa bez pozvania celá obec do svatobného domu, ale to hostiteľom nerobí starostí, lebo každý svatobník donesie si sám i pokrm i nápoj, ktorý potom všetci spoločne strávia. Hostina trvá aj za tri štyri dni v dome nevesty a potom asi tak dlho i u mladoženčicha. Statok, ktorí dostali ešte ako deti, rodičia im rozmnožený vydajú, chalupu postavia a mladý búrsky pár začne gazdovať.

DOPISY.

Z Bánoviec (trenč. stol.), 21. jan.

Veľactený Pán Redaktor!

Ponevác je u nás už dost hodný počet odberateľov a ponevác som dosavád ešte žiadneho dopisu v našom obľúbenom „Opravdovom Kresťane“ nečítal, som tak smelý s dovolením slávnej redakcie tento krátky dopis zaslať, prosiac o uverejnenie jeho.

Dňa 20. t. m. sa u nás vydržovala voľba mestského predstavenstva, ktorá sa pri najväčšej tichosti pre-

viedla Za rychtára bol jednoducho zvolený pán Jozef Janác, teraz už po tretí raz. Muž tento je ešte sotva štyridsaťročný a je v našom meste veľmi obľúbený pre svoju statočnosť a spravodlivosť. Aj na tomto mieste mu prajem, aby ho Pán Boh ešte mnohé a mnohé roky živil pri dobrom zdraví. Za podrychtára je zvolený pán Ignác Schmidt, za prvého úradujúceho pán Stefan Krajčík, za druhého pán Anton Szomolany, za tretieho pán Jozef Benyačka, za štvrtého pán Ján Fojtik. Za daňového pokladníka pán Jozef Polakovic. Za mestského pokladníka pán Anton Šebo.

Zimu máme toho roku u nás ľavnú. Zárobkov teraz nemáme žiadnych. Rozpráva sa, že sa bude stavať na jar železnica z Bošian do Trenčína. Dal by Pán Boh, aby sa čím skôr započala, aby náš chudobný ľud k daňakému zárobku prišiel.

M.

Zázrivá, 20. jan. 1900.

Veľactený Pán Redaktor!

Dlhší čas som z nášho kraja nič nového nesdelil, bárs v obci našej vždy sa príhodi niečo, čo zasluhuje zvláštnu pozornosť; no neslúži to ku chvále našej.

Vianočné sviatky boli by sme slávnosti primerane zasvätili, keby roztopašní mládenci — divochovia — ten najväčší sviatok: Božie narodenie krvavou bitkou neboli poškvrnili. Panuje tu dávno tá hlúpa obyčaj, že v Božie narodenie všetci mládenci sa sijdu večer do dediny; to i minulé Vianoce učinili, lenže iné roky skončila sa táto demonštrácia v tichosti, minulé Vianoce sa ale pobili a aj pokrvavili! Jeden nožom popichal, iný polenom ťažko ranil, iný zas flašou atď. Výstupníkov žandári polapali a odovzdali vrchnosti.

Dňa 11. tohoto mesiaca bola voľba obecného úradu. Päť kandidátov bolo na rychtársky úrad a zvolený bol väčšinou hlasov Adam Matúš Špirka, doterajší pokladník. Novovolyený rychtár — ako sa zdá — má i schopnosti i povolanie na tento úrad: pri vojsku bol zugsführer, úfame sa teda, že sa stane z neho snáď rychtár dobrý, spravodlivý, prísny, nadovšetko mravný. Za podrychtára bol zvolený Jano Janky, mládenec ešte, ináč šikovný chlapík, len že nieveľmi dôverujeme, žeby sa v tomto úrade stal hodným mena podrychtárskeho! Nuž ale dozorstvo budeme viesť všestranne jak nad úradným pokračovaním, tak nad súkromným — privátnym — životom, lebo úrad obce v každom ohľade musí slúžiť príkladom obecnstvu jak v mravnosti, tak v striezlivosti. Za pokladníka je zvolený Ján Trnovec, ktorý za viac rokov bol boženikom. — Predsedom voľby bol hlavný slúžny, ktorý aj napomenul nový úrad, aby príkladný život viedol, lebo na prvšiu žalobu že disciplinárne vyvyšetrovanie zavedie a patričného z úradu vyzdvihne.

Ešte minulého roku v decembri vystahovali sa od nás niekoľko chlapcy do Ameriky; už by mali dávno byť tam, a už aj zvest by boli mali dať o sebe. Doteraz ale ešte žiaden nepisal: a z novín bolo počuť, že jedna pa-

rolod sa ztroskotala, kto zná, či naši Zázrivci nenašli hrob v mori, keď sa nešťastie s loďou stalo vtedy, keď už aj naši chlapi mali byť na mori.

V obci našej vypukly osípky; jest vyše tristo detí chorých; školy sú zatvorené, lebo skoro všetky školské deti sú nemocné. Aj starší — okolo 20roční — upadli do osípk; smrtný pád sa ešte neudal ani jedon. Vôbec sú ľudia dost' zdraví; od nového roku iba dvaja ľudia zomreli a dvanásť sa narodilo. Čo sa smrtné pády udávajú a udávaly medzi staršími, to všetko na plúcnu nemoc.

Zima tento mesiac drží dobre a ľudia usilovne vyvážajú drevo z hôr; len by tak podržalo, práce v šlôgach jest na vyše dvoch mesiacov.

S úctou

Fr. Zeus L'udomil.

Z Trenčianskej Teplej, v januári.

Veľactený Pán Redaktor!

Albert Müller v novinách „Kreštan“ oznámil, že kríž alebo hviezda magnetisovaná mnohé choroby lieči a slúbil, že „ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň za 45 dní uzdravený nebol, svoje peniaze nazpät' dostane.“ V nádeji, že mi v chorobách mojich a v novinách „Kreštan“ viac ráz vychválený a odporúčaný kríž aspoň len polahčenie spôsobí, dal som si ho doniesť, ale v nádeji mojej som sa sklamal, lebo bár som ten kríž nie len 45 ale 55 dní na sebe nosil, žiadne polahčenie som nepocítil a preto som ho odložil. Potom som písal p. Müllerovi a prosil, aby dľa sľubu 6 korún 60 halierov aj s poštou za kríž ten jemu poslaných mi navrátil, a keď som mu to slovensky písal, teda mi odpísal, že on slovensky nevie; teda som mu potom dva razy maďarsky písal a oznámil, že jak mi 6 korún 60 halierov neprinavrátí, že ho budem žalovať, ba aj v novinách uverejním, že ten kríž alebo hviezda neosoží. Na čo mi žiadnu odpoveď nedal. Takýto dopis som redakcii „Kreštan“-a poslal a prosil o uverejnenie, ba aj o poradu som žiadal, čo mám robiť v tejto záležitosti. Na to som v „Kreštan“-e v čísle 47. v Odkazoch redakcie nasledujúcu odpoveď dostal: „Ani si nemyslite, žeby vám peniaze navrátili. Oznamom netreba veriť, len tomu, čo sám skúsite. Obchodník sa ľahko vyhovori, jako dokážete, že ste prostriedok liečivý dľa predpisu nosil.“ — No, to ja aj so svedkami dokážem. Nielen sám som sa presvedčil, ale som sa aj dozvedel, že kríž ten neosoží; aby snáď aj chudobní ľudia omámení sľubom „peniaze nazpät' dostane,“ ktorý sľub p. Müller neplní, peniaze bez osohu nevydávali, teda úctive prosim veľactenú redakciu, keby ráčila prítomný dopis v týchto novinách uverejniť.

Aloys Chobodiczky.

Rodinný kruh.

(Pokračovanie.)

Čo bude z chlapca?

Ján Vzorný sedel na truhle, púšťajúc husté kotúče dymu z fajky, ktorá mu bola jedinou útechou jak v radosť, tak aj v zármutku.

Bezpochyby si hlavu láme na dačom, lebo je to niekedy tak, že človek tuho fajčí, jako čo by chcel svoju dušu vydýchať. A v takýto čas sa hlboko zamyslí

Aj Ján Vzorný bol v takomto stave.

Jeho dobrá manželka, Zuza, už poznala tento zjav, veď je už dvanásť rokov tomu, čo hľadá, jako miznú dni, týždne, mesiace a roky stá dym a jako sa obno-
vujú, rastú s nimi starosti a zápas. Teda len hľadela... hľadela na toho človeka: ešte i krok jeho bol miernejší, jako inokedy, bála sa pobúriť ten tichý pokoj, v ktorom sa najlepšie starosť rodí.

Lebo osud chudobného človeka je zápas práve taký, jako lietanie u vtáka. Chudobný človek veru zápasí, keď ho ešte štebotanie drobných detí povzbudzuje v jeho obtížnej práci, ale zápasí zvlášte vtedy, keď tieto dro-
bizgy riasť počínajú.

Hja, darmo! To už tak býva na svete!

Ale aby sme dajako na Jána Vzorného nezapome-
nuli, musím vám rozpovedať príčinu jeho rozmýšľania. Z pomedzi jeho päť neodrastených detí najstaršiemu do-
šiel čas, v ktorom sa treba otcovi o to starať, že vlastne čo bude z chlapca?

Hej! to je veľké slovo, tvrdý to orech k prehry-
znutiu.

Darmo hovorím, vysvetľujem tým, ktorí ešte ne-
mleli v tomto mlyne, len ten zná, jak veľké klepanie musí vystáť srdce človeka, ktorý je práve v ňom.

Vzorný bol v ňom, až po samé krky. Dal by ho na remeslo, ale čo on môže za to, že dobrý Pán Boh práve s jeho synom nakladal tak láskave a že ho mú-
drym stvoril. Lebo je isté, že ten chlapec nebude nikdy šťastlivý, ktorému otec hľadá chlieb. Ani nevyzerá tak, ešte i ruka jeho je ku peru spôsobilá. Aj pán učiteľ po-
vedal: hriech by bol tohoto chlapca nedať učiť.

— Drahý môj Bože! Hriech? — mrmral Vzorný.
— Nuž jako že by som ja mohol zúmyslne zhréšiť? Ale keď nenie z čoho, a ledva že ich z rúk práce doma vy-
držím. Jako ho mám dať učiť? Jakým činom ho mám zaviesť do drahého mesta, do školy, keď mi nestačí!

Takto hundral Vzorný a hlboko si vzdychnul.

— Dobrý Bože! Načo dávaš chudobnému chlap-
covi rozum a k tomu ešte túžbu po učení? Prečo ho ne-
stvoríš hlúpym? Prečo nedáš rozum boháčom? Veď sa i tak ponosujú, že musia synom svojim lievikom do
hlavy umenia liať. Naše deti stvor jednoduchými a trie-
zvými.

I na toto by bolo nasledovalo vzdychnutie, keď by sa mu Zuza nebola za chrbátom zjavila a nebola ho po-
hladkala s tou rukou, ktorá nebola nikdy ťažká, nikdy neporanila, lež len liečila!

— Drahý Janko, o čom tak rozmýšľaš?

— Veď berieš v tom podiel ženička moja, teda môžeš znať odkiaľ tieto chmáry?

— Znáš, dobre znám. Ale veď obloha nenie vždy chmúrna, ešte sa aj nám vyjasní.

— Vyjasní, vyjasní... ale kedy?

— Teda milý Bože, vidíš ten chlapec si aj včera sadnul ku mojim nohám a povedal mi: Počkajte len mama, keď bude zo mňa človek, jako vám budem ban-
kovky sbierať a vám ich posielat. Potom ma vybozkával, ruky mi stisnul a tak prosil: dajte ma učiť, lebo ja by som sa veľmi rád učil.

— A ty čo si mu povedala?

— To, že budeš sa učiť syn môj... to, že bude z teba človek... to — a tu jej vypadly slzy z očí — že aj ty budeš také dieťa, jako ostatní, keď budeš mať svoje krídla, tak urobíš jako vtáča, ani nebudeš znať svojich rodičov...

— A chlapec?

— Objal ma, vybozkával a cítila som, jako mu srdce klovalo, ten chlapec nebude nevďačný. Oh, Janko, srdce mi pukne, keď nás bude tento chlapec preklínať, že sme ho nedali učiť.

— Preklínať — hovorí Janko potichu. — Kam vyprávaš žena? Či nevieš, že toto dieťa nikdy nebude mať právo rodičov preklínať?

— Ale rodičovská povinnosť je učiť všetko...

— Čo máme ešte učiť?

— Budem chodiť otrhaná, hladná, budem chodiť z prenájmu, ale chlapec sa musí učiť. Vidíš Janko, už mi aj prisľúbili, že jak sa podarí, budú nás podporovať... vezmú ho medzi chudobné deti, len aby sme mu dali spôsob, aby sa mohol predstaviť.

— Odkiaľ to mám vziať?

— Odkiaľ?

— Áno, odkiaľ?

— Ja to už mám vyrátané — hovorí Zuza ra-
dostne a ligotavými očami.

— Čujme teda!

— Predáme Bystrošu.

— Bystrošu? Či by si to urobila? Bystrošu? — opakoval Vzorný a pozeral na ženu dlho a zmeravene.

A v tomto okamžení kolovalo mu v hlave tisíc a tisíc myšlienok. Pred ním byly tie malé hrnčičky, do ktorých žena po podoji nalievala deťom mlieko. Pred ním bola starostlivá žena, ktorá už na svitaní bola hore, aby Bystrošu odbavila, pred ním tá chúlolistivá matka, ktorá ronila slzy, keď sa Bystroši dačo stalo. A táto žena sa chce teraz s ňou rozlúčiť.

— Bystrošu chceš predat?

— Áno Janko!

— No, Zuza, tu vidím Boží prst, nemôžem pred ním oči zažmúriť. Dobre teda, predáme Bystrošu... ale viac nebol vstave povedať ten silný muž... tichým plačom vrhnul sa žene do náručia.

Oh, nech nik nepovie, že mužskému plakať je hanba. Slza v oku mužského sa javiaca je neklamné

svedoctvo dobrej duše. Zriedka plače, ale v slzách jeho — jako v diamantových kvapkách — skvie sa láska, starosť, strach a vďaka.

Bolo teda ustálené, že Bystrošu predajú. Darmo je, chlapec sa musí učiť, bárs budú doma hladní, otrhaní chodiť.

Rozhodnutie ide ľahšie ako prevedenie.

Tak sa stalo aj v rodine Vzorného.

Keď sa približoval čas, že bolo treba chlapcovi potrebné veci zaopatríť, Vzorný hľadal na Bystrošu kupca.

Žene ani nepovedal, lež išiel do bitunku, aby sa opýtal, čo by mu dali za Bystrošu.

Bystroša nebola obyčajné zviera. Bola ona veľká, silná krava. Na čele mala jednak veľké, dobre vyvinuté rohy. Dobré stojace rohy dodávajú krave cenu, zvlášte keď sú také ako pri juncovi. Bystroša mala také. Mimo toho ku jej čisto bielej srsti jej tak dobre pristaly, že z krku vysiaci lalok bol tuho barnavý.

Vzorný dobre vedel, že všetky tieto vlastnosti na jarmoku nemôžu zostať bez účinku, ale aj s tým bol na čistom, že v bitunku dobre platia za tučné mäso.

V bitunku dobre znali Bystrošu, aj mu sľúbili za ňu pekný peniaz.

Vzornému také voľačo svitlo v hlave, čo jeho duši dobre padlo a ponáhal sa to aj svojej žene sdeliť. Keď ale došiel ku bráne, mimovoľne postál.

— Jak ťažko to bude Zuze povedať, — vzdychal a len s veľkou silou bol vstave s miesta sa pohnúť.

Predseda vošiel. Aj dva-tri razy započal, že konečne vysloví, lež slovo mu zaviazlo v hrdle. Konečne mu žena vypomohla.

— Janko, pravda vyvedieme pozajtre kravu na jarmok.

— Jak práve chceš, — hovoril Janko ľahšie — môžeš ju ešte i dnes predáť. Kupujú ju do bitunku za sto zlatých.

— Do bitunku? Ta ju nepredám. Nie, čo hneď na nej utratím, ale ta ju nedám. Srdce by ma bolelo, že ju zabijú.

— Jako chceš, — hovoril Janko.

Viac neriekol, bál sa ďalej paprať túto otázku.

— Zajtra bude jarmok. Zajtra povedú Bystrošu. Dnes ju naposledy podojím, posledný raz jej dám žrať.

Celý deň zaujímaly Zuzu takéto myšlienky. A koľko-krát vnišla do maštale! Jak dobre opatrovala Bystrošu!

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA.

Oddelenie pre ženské.

— Diá Paula de Garros. —

I.

Po skončení vojenských štúdií v jazdeckej škole, vymenovali ma za lajtnanta k 16. husárskemu pluku.

Šťastie mi slúžilo, lebo obrst 16. pluku — ač som ho ja osobne len málo znal — bol starým priateľom

môjho otca a tužil som, že sa bude i naproti mne priateľsky chovať.

Zo školy prišiel som do domu rodičovského a práve keď mi najlepšie padal pobyt na ded nskom statku, zrazu dostanem rozkaz, aby hneď narukoval ku svojmu regimentu. Nepozostávalo mi iné ako poslúchnuť.

Spakoval som tedy svoju batožinu a o 8. hodine večer chodil som už po nádraží hľadajúc si prázdne oddelenie vozňa, aby mohol samotný cestovať.

— Pane, odcestujete s rýchlovlakom? — pýtal sa ma zdvorile konduktor.

— Áno.

— Jestli chcete, pane, samotný cestovať, toto oddelenie je cele prázdne.

Zároveň otvoril na oddelení dvere, na ktorých visela tabuľka s nápisom:

„Oddelenie pre fajčiarov!“

V predpokladaní, že budem cestovať samotný, tešil som sa tomu a počakujúc sa konduktorovi, vstúpil som do vozňa.

Bolo to podjaseň a zima sa už dost citlivo hlásila. Zakrútil som sa teda do obrovského kepeňa, ktorý mi siahal až po päty, na uši stiahol teplú čiapku, ľahnul som na sedadlo, pokryl nohy pokrovcom takto urobiac všetky poriadky, aby noc ztrávil nakoľko možno príjemne.

A skutočne, jako som myslel, nikto ma neznepokojoval.

Vlak sa hnul plnou parou raziac si cestu tmavou nocou.

Pomaly ma omámilo jednotajné hlukotanie vlaku a začal som driemať.

II.

Zrazu sa ozvalo silné zahvízdnutie, škrípanie kolies a vlak zastal.

Konduktori volali meno stanice.

Otvorim jedno oko a vystrem jednu nohu. Brr! Prudké zavanutie studeného vetra udrelo mi do tváre. Dvere vozňa na protivej strane sa otvorily a jedna mladá pani, rýchle, ako povetrica vstúpila do vozňa.

— Hľa! — myslel som si — jedna pani, ktorá sa nebojí dymu a sadne do oddelenia pre fajčiarov.

Ponevác som videl, že jej železničný sluha podáva batožinu, nepohnul som sa, aby jej pomáhal. Vlak medzitým sa už hnul.

— Boh s tebou, tetka! — riekla moja mladá spolucestovateľka. — Do videnia!

— Boh s tebou, dieťa moje! — odpovedal trochu pri tenký hlas. — Zakrúť sa dobre, aby si neprechladla. Bozkávam tvojich rodičov. Šťastlivú cestu, Gizela, do videnia?

— Ach, Gizelou menujú moju spolucestovateľku!... Pekné meno, ktoré môže nosiť len pekná ženská!

Teraz otvoril som obe oči.

Ponevác keď som bol vstúpil do vozňa, spustil som stínitko lampy s tej strany, kde som ležal, ja som bol v tóni, kdežto mladú paniu videl som cele osvetlenú.

Prisám, bola veľmi pekná!

Pekné čierne vlasy a ťahy tváre, veľké oči, štíhla postava, slovom moja spolucestovateľka bola utešená.

Mladá pani — zaiste bola už paňou, lebo mladé dievča, v takýto čas samotné!... Mladá pani dala si teda do poriadku svoju batožinu, rozložila pokrovec a trochu nepokojne ohliadla sa dookola. Videl som, že sa na mňa pozorne díva. Zakrútený do vysokého golieru bundy, ostal som ticho.

Dáma učinila pohyb, ktorý prezradzoval jej mrzutosť, zdalo sa, že za okamih premýšľa — otáľala, znova pozrela na mňa očima tak, jako by ma bola chcela vozkrš prehliaďnuť; konečne začala sa preobliekať. Zamenila si driek, potom sa zabalila do malej bundičky a sadnúť si do kúta chystala sa k spánku.

Aépráve pri preobliekaní nič nevyhlo mojej pozornosti, predsa som neučinil ani jeden pohyb, ktorý by bol mohol prestrašiť moju peknú susedku.

Netrpí pochybnosti, že i mňa považovala za ženu, lebo len tak sa dá vysvetliť, že sa predou mnou preobliekla. Dáma medzitým začala driať a ja som s'obodnejšie mohol obdivovať jej krásu.

Vetor popustil, nebo sa vyjasnilo; vonku mrzlo tak, že sa i na oknách utváraly mrazové kvety.

Hodiny sa míňaly. Bola už jedna po polnoci a ja som nemohol zažmuríť oka.

Konečne vlak zastal na jednej stanici a konduktori oznamovali, že vlak tu postojí za tri minúty.

Rýchle som vstal, shodil bundu a vystúpil z vozu.

Vyšiel som, aby si trochu povystieral zmeravené údy; lež sotva som učinil niekoľko krokov, už kričali: „Sadáť!“ — Tri minúty sotva trvaly niekoľko sekúnd. Ponáhľam sa k vozu ako len stačím, lebo by veru nerád bol zostal na tej stanici.

Vďaka mojej šikovnosti, práve v tom okamihu pribehol som ku vozu, keď bol daný znak k odchodu; vyskočím na stupátko vozu...

III.

Oh, hrúza — ešte i teraz zmrzne mi krv v žilách, keď pomyslím na ten výjav — moja tichá susedka, ktorá len pred chvíľou tak sladko spala, zlostou rozpalená skočila proti mne.

— To je neslýchané, pane, — riekla od zlosti trasúcim sa hlasom, — neslýchaná vec, čo vy robíte! Sem viac nevstúpite! To netpím!

A pyšne stála predou mnou, aby mi prekazila vstúpenie do vozu.

Stál som na stupátku; vlak už šiel: nemohol som cuvnuť.

Bez toho, aby bol ďalej rozmýšľal a prekvapený takýmto zvláštnym prijatím, prelomil som slabú ohradu, ktorú tvorila mladá pani a vskočil som do vozu zavrúť za sebou dvere.

Moja spolucestovateľka mimovoľne cúvla späť, pričom sa jej vydral z úst tichý, tlumený výkrik. S obavou obliadala sa dookola hľadajúc kľučku postrašného zvonka,

aby jej potiahnutím dala znak ku zastaveniu vlaku. Ale ponevác kľučky v polotme najst nemohla, malomocná klesla na svoje miesto, ale jej tvár prezradzovala, že by bola hotová hneď ma zahrdúsiť.

Znova prinavrátala sa mi chladnokrevnosť; pokorne priblížil som sa k nej a prehovoril hlasom najúprimnejšej prosby:

— Proším, veľkomožná pani, uspokojte sa!... Prečo sa ma bojíte?... Čo som učinil, že vás to natoľko pohoršuje?

Pozdvihla na mňa svoje veľké, pekné oči, v ktorých sa jagaly blesky hnevu.

— Že čo ste urobili? — vetila trasúcim sa hlasom. — Vy sa ešte pýtate, čo ste urobili?... Ale pane, veď je to hrozné, veď je to neslýchané... Takto zneužiť dôveru jednej ženy!... Oh, to je neslýchané!

A zapýrená položila si tvár do dlani.

— Ale veď som vás len nemohol prekaziť, aby ste do tohto vozu vstúpili.

— Nie... ale na každý pád mali ste niečo povedať; tak by nebola myslela, že ste vy ženská.

A učinila zúfálny pohyb.

— Nuž či som mal na to času?... Vy sotva ste vstúpili do vozu, hneď ste sa začali preobliekať. Ale môžem vás ubezpečiť, veľkomožná pani, že vtedy som práve tak... svedomite zažmuril oči, jako keby bol spal.

— Je to pravda? — pýtala sa trochu uspokojená.

— Ako že som tu!

Trochu nedôverive krútila hlavou.

— Ostatne — doložila a znova použila hlasu svojej nadutosti — keby ste vy boli tam, kam náležite, toto všetko by sa nebolo stalo.

— Ako? Kam náležím... Ale veľkomožná pani, myslím, že som ja bol prv v tomto oddelení vozu.

— Ah!... A odkedy cestujú mužskí v oddeleniach pre ženské?... Keby som svoj omyl bola spozorovala hneď, ešte na prvej stanici bola by sa obrátila na konduktora.

— Oddelenie pre ženské! — zvolal som na to... Ah! To je už predsa len mnoho! Ja som do tohto oddelenia pre fajčiarov vsadol v Budapešti len preto, aby bol samotný...

— A ja, pane opätujem, ja som vo Vacove vsadla do oddelenia pre ženské, lebo som nepredpokladala, že jeden pán bude tak smelý...

— Proším...

— Proším!

— To môžeme ľahko objasniť, pani veľkomožná; neráče ma obviňovať, pokým...

— Oh, veď vám ja to môžem hneď dokázať...

A v jednom a tom istom okamihu pokročili sme ku dverám vozu. Ona ku tým, ktorými vsadla na pravo, a ja na ľavo ku tým, ktorými som bol vsadol ja.

— Tu to máte — rečie dáma ukazujúc mi tabuľku, ktorú snála s dvier a hlasne čítala s nej:

— Oddelenie pre ženské!

Ja tiež práve v tom okamihu obrátil som sa k nej s tabulkou a tiež ukážuc jej ju jako na odpoveď čítal som hlasne:

— Oddelenie pre fajčiarov!

Jeden pohľad a hneď sme boli na číslom, že konduktori omylom zavesili na dvere vozňa na jednej strane, ktorou som vstúpil do vozňa ja, tabulku s nápisom: Oddelenie pre fajčiarov a na druhej strane, kde vysadla dáma, tabulku: Oddelenie pre ženské.

IV.

Jej predošlý hnev hneď ju opustil; pustila sa do živého smiechu a ja som sa tiež zo srdca tešil, že omyl vyšiel na javo.

— To je skutočne nie zlé — myslel som si. — Skutočne pekná správa.

Zahvízdnutie rušňa ma pretrhlo.

— To je Prešporok — riekla a snažila sa byť pokojnou.

Pokým vlak vbehol na stanicu na mojej strane vozňa vyhla sa cez okno.

— Ah! Tu je môj otec! — poznamenala vesele.

Otvoril som dvere.

Ona vrhla sa do náručia vysokému, meravému dôstojníkovi so šedivými fúzami, ktorého šaržu nemohol som pre hmlu dobre vidieť.

I ja som vysadol z vozňa a keď som popri nich prešiel, počul som, ako sa starý pán pýtal:

— Sama si cestovala s týmto pánom?

Moja dáma odvrátila tvár a svojho otca tahala ďalej. Odpoveď som nepočul. A keď som šiel k šenku vypit si pohár vína rozmýšľal som:

— Kde som len videl túto tvár? ... zaiste ho znám!

O štvrt hodinu neskôr opäť sme sa stretli pri dverách toho istého vozňa. Moja spolucestovateľka cele veselá prvá vstúpila do vozňa. Medzi tým starý pán sa s veľkou pozornosťou na mňa díval.

— Dovoľte pane, — riekol po krátkom rozmýšľaní pozdvihnúc prst ku čiapke. — Nie ste vy Gustáv Verdo?

— Áno, pane, — odpovedám pokloniac sa

Starý pán podal mi ruku.

— Oh, milý môj syuku, to je už šťastlivé potkanie ... Všakže, nemysleli ste, že vám príde oproti váš obrät?

Za pár okamihov stál som bez slova, teraz som ho už i ja poznal.

— Pán obrät! — zvolám, medzi čím som sa vojensky pozdravil.

— A váš otec sa jako má, milý Gustáv? — pýtal sa ďalej.

Vždy viac pomútenejší dával som obyčajnú odpoveď:

— Veľmi dobre, pán plukovník, veľmi dobre ...

Starý pán spozoroval môj zmatok a prv než vsadol do vozňa, bovoril:

— Vsadnime rýchle; vlak sa pohýňa ... Oh, môj lajtnant ... v oddelení pre ženské rukujete ku pluku ... s mladými dievčatmi v jednom oddelení.

Tie dve tabulky tam ležaly na sedisku; deva — teraz som už nepochyboval že je devou — očima ich ukazovala otcovi a teraz sme sa všetci traja smiali.

— Pán plukovník, — riekol som poslušne. — Jako ráčite vidieť, nie som natoľko vinným, jako ste snáď mysleli.

Slečna Gizella učinila pohyb svedčiaci, že je tiež nevinná v tom, že sadla do tohto vozňa.

— Dobre! — riekol plukovník. — Vy teraz už náležíte pod moju moc, milý priateľu a udelím vám taký trest, jaký ste zaslúžili.

V.

Podobný trest vinšujem všetkým mojim dobrým kamarátom.

O tri mesiace pozdejšie Gizelu pojal som si za manželku.

CHÝRNIK.

Chorý minister. Minister výučby dr Július Wlassics pochorieva, následkom čoho cieľom zotavenia odcestuje na pár týždňov do Meranu.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ dra Ottu Schwartz, hlavného baňského radcu a profesora na baníckej a lesníckej akademii v Stiavnici vyznačil rádom železnej koruny III. triedy.

Náhla smrť. Ministerský radca Vilhelm Wagner, správca árárných železných baní tieto dni po úradnej povinnosti odcestoval do Zvol. Brezovej, kde 19. t. m. náhle zomrel. Wagner, ktorý asi pred poldruha rokom zaujal terajší svoj úrad, bol v svojom obore výtečný odborník, od ktorého čakaly sa mnohé reformy.

Šlachetnosť. Pekné riadky o šlachetných skutkoch niekoľkých ľudomilov dostali sme z Trenč. Teplej. Píšu nám odtiaľ, že synovia Hermanna Schlesingera: Robert a Jozef, keď im ich milovaná a dobrá matka, ktorá chudobným bez rozdielu náboženstva mnohé dobrodenie robievala, zomrela, každej chudobnej familie katolíckej po 1—2—3 aj 4 koruny rozdali alebo poslali a svoju dobročinnosť preukazujú i tak, že keď chudobný katolík ich požiada, aby mu dali na ich roli vrecko zemiakov zasadiť, teda mu dajú už pooranej a pohnojenej role toľko, že môže aj 3 veľké vrecia vysadiť, začo ani platu ani práce nežiadajú. Podobne na rozdiel náboženstva nehľadia: dr Friedlander, lekár v Teplej a dr Gallia, lekár v Tepliciach. Títo veľkodušní páni lieky chudobným darmo predpisujú a heča. Nech ich Pán Boh živi a v účinkoch bohumilých posilňuje! — Skutočne pekný príklad šlachetnosti.

Podpora museumom a knižniciam na vidieku. Minister výučky zo 16.000 korún, ktoré dostal na podporu museumov a knižnic na vidieku, udelil nasledovné podpory pre spolky na Horniakoeh: Felvidéki magyar közművelődési egyesület na sriadenie ľudových knižnic dostane 1000 korún, oravská stolica na sriadenie Čaplovičovskej knižnice 800 korún, Museálna slovenská spoločnosť v Turč. Sv. Martine na zveľadenie svojej knižnice 600 korún a Mestské museum v Prešporku na zveľadenie svojich zbierok 600 korún. Krem týchto ešte 17 podobných ústavov dostalo od 100—600 korún podpory. Ovšem podpora pre takéto ústavy je malá a preto minister Wlassics do rozpočtu na rok 1900 vzal 100.000 korún na podporovanie vidieckych museumov a knižnic, lebo tieto sú vážnymi činiteľmi osvety na vidieku.

Dvorne bály, jaké sa počas fašiangov zvykly vydržiavať v Budapešti, toho roku vystanú, lebo v kráľovskej palote budínskej práve opravujú a renovujú chodby.

Nový rakúsko-uhorský vyslanec na srbskom dvore. Namiesto baróna Schiessla, ktorý sa stal šéfom kabinetnej kancelárie, jeho veličenstvo vymenoval do Belehradu za nového mimoriadneho vyslanca a plnomocného ministra baróna Karola Heidlera.

Rád milosrdných. Dľa výkazu provinciála rádu milosrdných, r. 1899 milosrdní opatrovali a liečili v svojich nemocniciach bez rozdielu náboženstv. súhrnom 7644 mužských a 1525 ženských. Počet veškerých liečených obnáša tedy 9998. Z týchto zomrelo 371 mužských a 80 ženských. Vyliečilo sa 7240 mužských a 1446 ženských, a tak pod lekárskou opaterou zostalo 31. dec. 659 mužských a 149 ženských. Rád milosrdných v Uhorsku má trinásť nemocníc asice v Prešporku, Jágri, Spišskom Podhradí, Temešvári, Pápe, Kismártone, vo Veľkom Várade, Vácove, v Pätikostoloch, Skalici, Záhrebe, v Budapešti a v Szatmári. Veru rád milosrdných zasluhuje za svoju humanú činnosť všestrannú podporu.

Tunel pri Prešporku sa rúca. Jako známo, na železničnej čiare budapeštiansko-viedeňskej medzi Prešporkom a Vöröshidom je dosť dlhý železničný jask. V tomto tuneli dňa 18. t. m. popoludní sbrilo sa sklepenie v dĺžke asi 10 metrov a zasypalo vchod tunela od Prešporku. Na šťastie v tom okamihu práve nešiel cez jask žiaden vlak. Správa železnice zastavila premávku a osobné vlaky idú len po jask, kde cestujúci musia vysadnúť a na fiakroch preísť na druhú stranu vrchu, kde čaká ich druhý vlak. Pokým nespravja jask, dotiaľ premávka diať sa bude s presedáním. Odpratanie sosutej časti vrchu potrvá za 10 dní. Znalci udávajú, že ssutie zapríčinily mrazy a potom nastavšie dážde.

Zhorela. Manželka Ludvika Rósa, veľkostatkára vo Veľkej Jesenci v trenčianskej stolici rod. barónka Irma Schmetzingová s horiacou sviecou v ruke čosi hľadala v izbe, pri čom sa jej od sviečky chytily šaty a vzdor rýchlej pomoci domácich utrpela tak ťažké popáleniny, tak že na piaty deň vypustila ducha.

Veľký strajk baníkov Baníci v kamenno-uhelných baňach v Rakúsku, Česku, Sliezsaku a na Morave zastavili prácu. Strajk vypukol v Moravskej Ostrave, Duxi, v Plzni, Moste, Aussigu, Teplitz-Schönen, Komotave, v Kladne a baňach na okolí Karlsbadu. Baníci žiadajú väčšiu mzdu a kratší robotný čas, čo majitelia baní nechcú povoliť. Najhoršie je, že v Austrii následkom strajku vo viac veľkých závodoch priemyselných museli zastaviť robotu, lebo niet pre parostroje uhlia. Ponevác sa zásoby uhlia minuly, cena uhlia podskočila. V Budapešti už tiež zdráželo uhlie o 45 krajciarov. Vrechnosti obávajú sa, že strajk zapríčiní vážnejšie nepokoje a preto žiadali vojenskú moc cieľom udržania verejného poriadku. Dľa posledných zpráv počet strajkujúcich baníkov zrástol na 81.000 hláv. Nedostatok uhlia badať i v Ruskom Poľsku následkom tohto strajku a je zaujímavé, jako chce drahoty uhlia odpomôcť varšavský gubernátor knieža Imretinský. Tento knieža totiž vydal to „múdre“ nariadenie, že toho kupca, ktorý zvýši cenu uhlia než bola dosavád, dá vyhnať na Sibír. Teraz je len to otázka, kto bude predávať uhlie vo Varšave, keďže kupci nemôžu dostať uhlia za dosavádnu cenu. Peňažné záujmy obecnstva by teda byly zachránené, len teraz čím sa budú ľudia tam ohrievať.

Nešťastie. V Novej Pešti pretrhol sa drot elektrickej železnice, ktorý vedie ponad zem a padol na kone práve tou ulicou ťahajúce jeden voz. Elektrický prúd drótu jedného koňa naskutku usmrtil a druhý utrpel také popáleniny, že ho museli zastreliť. Kočičovi nestalo sa nič.

Trest pre duell. Asi pred poldruha rokom v Ločenci jurista, istý Izidor Klein, pre dákusí maličkosť vyzval kupca Bélu Kolenera na duell a takú ranu zadal šablou kupcovi, že tento mladík o niekoľko hodín vypustil ducha. Kráľ. súdna stolica v Balassa-Đarmotách odsúdila Kleina, na jeden rok štátneho väzenia, kráľ. tabula v Budapešti ale, ktorá sa zaoberala so záležitosťou následkom appelláty, povýšila Kleinovi trest na dva roky štátneho väzenia.

Nešťastie pútnikov. V Przemysli z príležitosti rusínskeho t. zv. jordánskeho sviatku bola veľká cirkevná processia. Prôvod chcel preísť cez zamrznutú riekú San, ale ľad sa preboril a desať pútnikov padlo do rieky. Deväť osôb ratovali, jeden pútnik však tam našiel svoj hrob v ľadovej vode.

Židia v ruskom vojsku. Jako známo, v ruskom vojsku žid nemohol dostať poddôstojnícku šaržu i čo by sa bol jakokoľvek príkladne choval. Avšak od nastúpenia na trón cára Mikuláša II. v Rusku začína previevať liberálnejší vetrik, ktorý pociťujú aj ruskí židia. Posledne dostali židia v Rusku isté slobody a teraz cár zrušil i ten zákaz, dľa ktorého žid nemohol byť poddôstojníkom v ruskej armáde. Zákaz ten vydaný bol r. 1885.

Plodná rodina. V Temešskom Mramoráku žije jedna starena menom Katarína Hanková, ktorá si 238 vnukov vychovala. Starena vzdor svojmu vysokému veku teší sa výtečnému zpraviu. Z pomedzi jej 238 vnukov žije 146 a 92 zomreli.

Vražda V Pastúchove (Pásztó) v hevešskej stolici pred pár rokmi usadil sa Ján Popeš, ktorý ako jednoduchý nešťastník živil sa v Budapešti predávaním cukroví a z uspokojených groší kúpil si tam domec. Popeš onedlho prepustil svoj domec za doživotnú opateru farbiarovi Kolhmanovi, ktorý onedlho na to striasol sa starca ohavnou vraždou. Kolhmanova dcéra vyvábila starca do farbiarne a tam ho jej mladoženich Gothlieb hodil do kade pre farbenie látok a vreknák spustil. Na tretí deň vrahovia mrtvolu vytiahli z kade, rozsekali a spálili a dopytujúci sa povedali, že Popeš odcestoval. Ohavný skutok vrahov vyšiel však na javo a Kolhman, ktorý sa takýmto zverským spôsobom chcel zbaviť ďalšieho opatrovania starého Popeša, sedí i so svojou familiou vo väzení. V hlavnom meste znali nešťastného Popeša pod menom Čerebogár Jóska.

Nešťastie jedného hájnika. Panský hájnik Martin Lutter vo Valči (turč. st.) tieto dni pojmúe sebou jedného chlapca vyšiel do hory. Zrazu sa hájnik potknul, padnul, pričom mu puška vypálila a guľa vrazila do chrbta nešťastnému chlapcovi, ktorý pred ním stúpil po úzkom chodníku. Nešťastný chlapec zomrel na mieste. Vreknosť zaviedla vyšetrovanie.

Podivný sen. Markus Rosenberg, handár v obci Hersesd (aradská st.) sobral sa tieto dni kupčiť po okolí a keď ho nebolo doma, jeho manželke sa jednej noci prísnilo, že jej muža zavraždili, olúpili a spálili. Hrozný sen tak účinkoval na úbohú ženu, že zbúdiac svoje deti až do rana modliła sa za svojho udržiavateľa. Rosenbergová znepokojovaná úžasným snom vyšla rano do blízkej hory, na to miesto, kde dľa sna jej manžela zavraždili a tu na hrozné predesenie našla Rosenbergovú palicu a napoly spálené kosti. Hneď oznámila to žandárom, ktorí teraz vyšetrujú tento podivný prípad. Nešťastného žida ešte nenašli.

Nešťastie v kostole. V prvý sviatok vianočný gréckej cirkve v roskom mestečku Malý Alsen práve keď tamojší kostol preplnený bol veriacimi, za hrozného rachotu sborily sa chóry starého chrámu, lebo neboly vstave uniesť tarchu obecnstva. Zpod sborenín vytiahli devätnásť mrtvol a vyše 60 ťažko ranených.

Zabudlivý minister. Grécky minister vojny predložil gréckemu snemu rozpočet svojej torby a radostne zvestoval, že vojenské výdavky proti minulému roku zmenšily sa o jeden million drachiem (drachma je asi toľko čo u nás jedna koruna). Snem i krajina túto zprávu prijaly s veľkou radosťou, ministromi len tak sypaly sa gratulácie za jeho zdarné šafárenie, keď tu po pár dňoch vysvitne, že minister z omylu zabudnul vložiť do rozpočtu plat dôstojníkov gréckej armády, ktorý obnáša nie menej než 18 millionov drachiem a tak jeden millionový ministrom mylne vykázaný zvyšok na všeobecné prekvapenie zmenil sa na 17 millionový deficit. Toto objavenie bola taká blamáža pre zabudlivého ministra, že naskutku šiel ku kráľovi a prosil o prepustenie, čo kráľ Juraj aj urobil.

Licitácia na bozky. Jako známo, Angličania bojujú teraz proti Búrom a vedie sa im dosť zle, lebo dosavď dostali vždy výprask, pri čom vždy padlo mnoho vojakov. Londýnske dámy teda chtiac sotref slzy vdov a sirôt vojakov padlých v Južnej Afrike, usporiadaly nedávno licitáciu na bozky. Kto dal viac groší, toho bozkala tá alebo iná pekná dáma. Tak bozk od jednej slečny vylicitoval jeden gavalier za 120 korún, iná dáma ale zaplatila 80 korún, aby jedného mladého 24ročného šubaja mohla bozkať. Koľko rokov čítala táto bozkuchtivá dáma, to anglické noviny zamlčaly.

Mladosť — pochabosť. Dvaja študenti v Przemysli zamilovali sa do jedného dievčaťa a ponevác nevedeli sa dohodnúť, uzavreli, že budú hrať partiu pikétu a kto prehrá, musí sa behom troch hodín pozbaviť života. Tak sa aj stalo. Ten študent, ktorý partiu prehral, [strelil si do prs a smrteľne sa ranil. Teraz v nemocnici zápasí so smrťou.

Ťahacia sila veľryby. Jeden anglický prírodopysťec po tieto dni podnikol výlet s lovcami veľryb a mnoho zaujímavého zkusil zo života veľryb. Tak medzi iným ustálil i silu veľryby ku ťahanju. Lovci mali šťastie a medzi inými ukoristili i jednu 23 metre dlhú a asi 60 tonn ťažkú veľrybu. Učenec vyrátal, že táto veľryba mala sily asi za 145 koní a poznamenáva, že zviera medzi danými okolnosťami nemohlo svoju silu vyvinúť. Učenec z tohoto zatvára, žeby veľryba robila veľmi dobré služby ľuďom, ačpráve nikdy nie také ako slon. — Škoda že ten učenec nezapriahol takú veľrybu do svojho člnka a nepoháňal ju smerom svojho domova, boli by sme aspoň vedeli aká to rozkoš poháňať veľrybu!

K U O B R Á Z K U .

Kúpeľ.

„Čistota pol života“, hovorí naše porekadlo. Starostlivá matka už zavčasu privyká svoje dieťa ku čistote. Do kade, do šafla zohreje vody a svoje dieťa týždenne aspoň raz poriadne umyje. Je pravda, že deti zpočiatku vody sa obávajú, obzvlášť keď je studená, ale keď sa pripraví kúpeľ telu primerane teplý, dieťa navykne ku kúpeľu a i samo si bude žiadať vykúpať sa. Čím ďalej pomaly, stupňovite máme dieťa privykáť ku chladnejšej vode, lebo studené kúpele sú najzdravšie. Studená voda otužuje telo no a v zdravom tele i duch býva zdravý. Treba však v chladnej vode dieťa kúpať tak, aby sa mu krv dobre prúdila, čo vidíme v tom, keď mu kožka očervnela. Po takomto kúpeli treba dieťa uložiť do perín a len keď sa tam dostatočne zohrialo, obliecť ho. Studený kúpeľ už nejedno chrnúce, slabnúce dieťa zachránil životu.

Náš obrázok sotva potrebuje vysvetlenie. Budúci občan tak vrieska v studenej vode, že i koza počujúce jeho bľachanie, prišla sa podívať čo sa stalo.

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu *Zvedavému v Bp.*: Ráčite sa spytovať, že čo je na tom chýre pravdivého, ktorý „Ľudové Noviny“ najnovšie doniesly, že totižto vláda ide zdarma rozdávať ten časopis? Dobrý Bože, dobre by bolo, keby sme my aspoň stotú čiastku vedeli tých veľavýznamných štátnych tajností, ktoré sa v redakcii menovaného časopisu po kútoch, ako plané hrušky, povávajú. Tak sa zdá že po Pánu Bohu, čo sa týče vševedúcnosti, hneď príjde redakcia „Ľudových Novín.“ My nič nevieme o tom, ale poznajúc dobrý vkus vlády, neveríme, žeby sa chystala práve „Ľudové Noviny“ zdarma rozdávať. — Ani to nenie pravda, žeby niekto chystal nejaký attentát na čestné slovenské časopisectvo a tým menej veríme to, žeby sa vláda čestné slovenské časopisectvo chystala zabíť rozdávaním zdarma „Ľudových Novín.“

Ct. p. *P. A. v K.*: Zaslany dopis nemôžeme uverejniť, lebo sa obsah jeho nehodí k uverejneniu. To vás ale nech neodstraší od toho, aby ste budúce nezaslal zprávy nášmu časopisu, ktoré my, jak sa len dajú upotrebiť, na každý pád uverejníme,

Ct. p. *Aloys Ch. v Tr. Teplej*: V tejto veci vám môžeme iba tú jednu radu dať, aby ste za kríž vydané peniaze raz navždy oželel a ani vo sne nemyslel na to, že ich nazad dostanete. — Pravotenie vám pod žiadnou podmienkou neodporúčame, lebo vybrať nevyhráte nič a tak by ste si narobili iba zbytočné nové trovy, ustávanie a hnev. Keby ste boli pozornejšie čítavali náš časopis, boli by ste svojho času — asi pred dvomi tromi rokmi — dočítali, jaké švindly prevádzajú sa s „Voltoými“ krížami a že i minister vnútra zakázal tieže uhorským kupcom predávať.

Ct. p. *A. B. v M. B.*: Vašej žiadosti sme vyhovelí.

Ct. p. *B. J. v O.*: My kalendár nedávame. Jestli taký mať chcete, obráťte sa na Ub. kraj. slov. vzdělávací spolek v Budapešti, VIII. Jozsefkörút 53. sz.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 25. januára.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 108, zadok 120, polievková 140, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380

halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 168, zadok 190 hlov — *Teľacina*: 160, lopatka 160, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg.

Masť: *Sviňská* 110 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 100 hlov a husacia masť 220 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 120, sliepku 200, kohúta 240 hlov. Za jednu tučenú kačku 250, za tučenú hus 750 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 120, sliepka 220, kapuň 250 hlov, hus 600 (za jeden klg. 110 hlov), morka za kus — hlov, a kačka za kus 250 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 4 kusy za 40 hlov, menšie 2½ kusov za 2 kor., ku čaju 4 kusy za 40 hlov.

Ryby: *Kapor* 120, *sumec* 150, *štuka* 110, *zubáč* 220, *jesater* 400, *okúň* 180 hlov. *Raky*: kus za — hlov.

Rozliňosti: *Maslo* gazdovské 180, ku čaju 240 hlov za 1 klg. *Tvaroh* 46 hlov za kilo. — *Smotana* 56 hlov za liter. — *Pár holubov* — hlov, *divá hus* —, *divá kačka* —, *jarabica* 110 hlov za kus. — *Zajac* za kus 2 kor. 20 hlov. — 1 klg. *divej svine* 80 hlov, *stehno srny* — krov. — *Zemiaky* 8 hlov za klg.

Múka: *Pšeničná múka* predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo: 0 1 2 3 4 5
kor. 25.60 24.20 22.80 21.40 20.60 19.80

číslo: 6 7 7½ 8
kor. 18.00 16.50 13.20 10.60

Pšeničné otruby drobné po kor. 8.60, hrubé po 8.80.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* kor. 3.00—4.00, *žlté* kor. 4.22—4.40, *rožky* kor. 8.00—2.00, *biele* kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5.00—8.400 m. c. *Zeler* 100 kusov

Strova: *Hrach* nový — kor., *čistený starý* 20—30 kor. v za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klg. *Rižu* 20 hlov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 25. januara.

Obilie	Jakošť dia hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	kor. 7.40	kor. 8.10	Štátny dlh.	zl.	zl.	Prvá uhor. poisť. spol.	kor. 5000	kor. 5700
peštianska	75—81	7.35	8.10	Uhorská zlatá renta 4%	98.70	99.20	Pešt. uh. kupec. b.	285.8	2800
stolnobebradská	75—81	7.40	8.15	„ korunová renta 4%	95.10	95.50	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	18550	16050
Raž (žito)	70—72	6.05	6.30	Uhorské regálové úpisý 4½%	99.75	100.75	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	620.00	624.00
Jačmeň na krm.	60—62	5.65	5.70	„ premiové úpisý	162.00	163.00	Záložné listy.		
na pátku	62—64	5.45	5.55	Uhorská železnica 4%	140.25	141.25	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4½%	zl. 95.00	zl. 95.50
na várku	64—66	—	—	Uhorská žel. požíčka 4½% v zl.	99.50	100.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	99.50	100.50
Ovos	39—41	5.35	5.45	„ vyvážkové úpisý 4½%	94.25	95.25	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	120.00	121.00
Kukurica	—	4.60	4.85	Spoločná požíčka v bež. peniazoch 4½%	99.30	99.80	Peniaze.	kor. 11.44	kor. 11.54
„	—	5.30	5.80	Žreby.	kor.	kor.	Cisársky dukát	19.20	14.28
Repica	—	11.50	12.25	Spolku „Jó szív“	6.20	6.80	Dvadsať-frankovník	118.10	118.30
Ďatelinové semä, luc.	—	36.—	44.—	Uhorského „Červeného križa“	19.00	20.00	Nemecká ríšska matica	—	—
„ červené	—	56.—	62.—	Rakúskeho	43.00	44.00	Striebro	—	—
Sviňská masť pešťanska	—	48.50	49.50	Basilika	12.20	13.20			
„ vidiecka	—	—	—						

Kassa - Oderberg.							Oderberg - Kassa.								
Stanice	triedy	osobný vlak		rýchlo vlak		osob. vlak	osob. vlak	Stanice	triedy	rýchlo vlak		osob. vlak		osob. vlak	
		1-III.	1-III.	1-III.	1-II.					1-III.	1-III.	1-III.	1-III.		
Kassa	ind.	—	6:35	7:00	1:12	4:00	8:40	Oderberg	ind.	1:10	5:06	10:55	11:35	5:50	7:04
Tihany ōrh.	»	—	—	*7:07	—	—	*8:48	Karwin	»	1:31	5:36	11:20	12:07	6:17	7:40
Sz. István mh.	»	—	6:38	8:17	—	4:15	8:59	Teschen	»	1:48	6:05	11:42	12:30	6:40	8:12
Terebō ōrh.	»	—	—	*7:25	—	—	*9:08	Trzynietz	»	2:01	6:21	12:01	12:50	7:01	—
Abos	»	—	6:48	7:30	1:32	4:26	9:13	Jablunka	»	2:16	6:43	12:18	1:09	7:21	—
Nagy-Ladna ōrh.	ind.	—	—	*7:56	—	*4:43	*9:29	Csácza	ind.	2:50	7:22	12:56	1:48	7:58	—
Kis-Ladna	»	—	7:04	8:04	—	4:51	9:37	Krasznō	»	—	7:45	—	2:05	8:15	—
Ō-Ruzs. ōrh.	»	—	—	*8:10	—	*4:56	*9:42	Ochodnicza ōrh.	»	—	*7:51	—	*2:11	*8:21	—
Háamor mh.	»	—	7:16	8:23	—	5:08	9:54	Kiszuczua-Ujhely	»	3:16	7:59	1:28	2:20	8:29	—
Phōnixh mg.	»	—	—	*8:36	—	*5:20	*10:06	Kis-Rudina ōrh.	»	—	*8:04	—	—	*8:34	—
Margitfalu	»	—	7:29	8:41	2:16	5:25	10:11	Zsolna	»	3:28	8:13	1:43	2:33	8:43	—
Istvánhuta	ind.	—	7:43	8:59	2:28	5:45	10:29	Várna	ind.	4:08	8:45	*2:12	3:00	9:19	—
Kluknō ōrh.	»	—	—	*9:04	—	*5:49	*10:34	Sztrecsnō mh.	»	*4:14	*8:49	—	*3:05	*9:25	—
Krompach	»	—	7:51	9:12	2:37	6:00	10:43	Ruttka	»	4:30	9:02	2:26	3:18	—	—
Szepes-Olaszi	»	—	8:00	9:24	2:46	6:13	10:56	Szucsány	»	4:56	9:24	*2:46	3:42	—	—
Oleznō ōrh.	ind.	—	—	*9:34	—	*6:26	*11:05	Turán	ind.	5:04	9:31	—	3:49	—	—
Haraszt mh.	»	—	—	*9:42	—	*6:35	*11:12	Suttō ōrh.	»	*5:10	*9:37	—	*3:55	—	—
Márkusfalva	»	—	8:19	9:54	3:05	6:46	11:22	Kralován	»	5:19	9:45	3:04	4:03	—	7:30
Iglō	»	—	8:30	10:10	3:16	*7:00	11:36	Sztankován ōrh.	ind.	*5:26	*9:52	—	*4:10	—	*7:35
Szepes-Sűm. ōrh.	ind.	—	—	*10:32	—	*7:16	—	Fenyōháza	»	5:31	9:57	*3:11	4:15	—	7:42
Hadusfalu ōrh.	»	—	—	*10:40	—	*7:23	—	Gombás mh.	»	*5:35	*10:02	—	*4:20	—	*7:50
Káposztafalu	»	—	8:59	10:54	3:36	7:36	—	Hrboltō ōrh.	»	5:41	*10:08	—	*4:26	—	*7:59
Schavnyik ōrh.	»	—	—	*11:00	—	7:41	—	Rōzsah fonōgyár	»	5:46	10:13	—	4:32	—	8:06
Gánōcz mh.	»	—	9:15	11:14	—	*7:53	—	Rōzsahegy	»	5:54	10:20	3:27	4:39	—	8:16
Szepes-Szombat ōrh.	»	—	—	*11:19	—	7:57	—	Liszkōfalu ōrh.	ind.	*5:59	*10:25	—	*4:44	—	*8:23
Poprad-Felka	»	—	9:20	11:22	3:55	8:00	—	Liptō-Tepla	»	6:07	10:32	*3:36	4:51	—	8:33
Batizfalu	ind.	—	9:40	—	4:21	*8:20	—	Kis-Olaszi mh.	»	6:14	10:38	—	4:57	—	8:41
Menguszfalu ōrház	»	—	—	—	*4:28	—	—	Liptō-Tarnōcz mh.	»	6:23	10:47	—	5:06	—	8:52
Csorba	»	—	*10:02	12:14	4:42	8:42	—	Liptō-Szt.-Miklōs	»	6:30	10:54	3:52	5:12	—	9:00
Vágfalva	ind.	—	10:15	—	5:00	8:55	—	Ōkolicsnō ōrh.	ind.	*6:45	*11:11	—	*5:28	—	—
Vychodna	»	—	10:25	—	5:11	9:05	—	Szt. I.-Pottornya mh.	»	6:52	11:17	—	5:34	—	—
Király-Lehota mh.	»	—	10:42	—	5:29	9:22	—	Liptō-Ujvár	»	6:59	11:23	4:11	5:41	—	—
Liptō-Ujvár	»	—	10:50	12:48	5:42	9:30	—	Király-Lehota mh.	»	7:07	11:31	—	5:48	—	—
Sz. I.-Pottornya mg.	»	—	10:55	—	5:48	9:35	—	Vychodna	»	7:26	11:48	—	6:06	—	—
Ōkolicsnō ōrh.	»	—	*10:59	—	*5:53	*9:39	—	Vágfalva	»	7:37	12:00	—	6:18	—	—
Liptō Szt.-Miklōs	»	—	7:35	11:05	1:01	6:00	9:45	Csorba	»	7:48	12:12	4:45	6:30	—	—
Liptō-Tarnōcz mh.	ind.	—	7:44	11:24	—	6:21	10:02	Menguszfalu ōrház	ind.	—	*12:28	—	—	—	—
Kis-Olaszi mh.	»	—	7:55	11:33	—	6:30	10:11	Batizfalu	»	8:10	12:36	0:1	6:51	—	—
Liptō-Tepla	»	—	8:03	11:39	—	*6:36	*10:17	Poprad-Felka	»	8:20	12:45	5:10	7:00	—	—
Liszkōfalu ōrh.	»	—	*8:12	*11:45	—	*6:42	*10:23	Szepes-Szombat ōrh.	ind.	*8:38	—	*5:33	—	—	—
Rōzsahegy	»	—	8:26	11:55	1:30	6:47	10:30	Gánōcz mh.	»	8:43	—	5:39	7:23	—	—
Rōzsah. fonōgyár	ind.	—	8:32	11:59	—	6:56	10:34	Schavnyik ōrh.	»	8:54	—	*5:50	—	—	—
Hrboltō ōrh.	»	—	*8:39	*12:04	—	*7:06	—	Káposztafalu	»	9:00	1:19	5:57	7:36	—	—
Gombás mh.	»	—	8:58	12:16	—	*7:12	*10:43	Hadusfalu ōrh.	»	*9:09	—	*6:07	—	—	—
Fenyōháza	»	—	*9:03	*12:20	—	*7:16	*10:53	Szepes-Sűmegh ōrh.	»	*9:15	—	*6:13	—	—	—
Sztankován ōrh.	»	—	9:10	12:25	1:50	7:21	10:58	Iglō	»	9:20	1:34	6:18	7:53	—	4:38
Kralován	»	—	—	*12:34	—	*7:31	*11:08	Márkusfalva	ind.	9:53	1:51	6:46	8:18	—	4:53
Suttō ōrh.	ind.	—	—	12:41	—	7:38	11:15	Haraszt mh.	»	*10:00	—	*6:55	—	—	*5:02
Turán	»	—	—	12:47	—	*7:44	11:22	Oleznō ōrh.	»	*10:06	—	*7:03	—	—	*5:09
Szucsány	»	—	8:00	12:54	2:13	7:51	11:29	Szepes-Olaszi	»	10:12	2:08	7:11	8:36	—	5:16
Ruttka	»	—	*8:15	*1:25	—	*8:25	*11:56	Krompach	ind.	10:25	2:19	7:29	8:49	—	5:30
Sztrecsnō mh.	ind.	—	8:24	1:31	*2:41	8:31	12:01	Kluknō ōrh.	»	*10:31	—	*7:36	—	—	*5:36
Várna	»	—	8:34	1:40	2:50	8:40	12:10	Istvánhuta	»	10:36	2:29	7:43	8:58	—	5:42
Zsolna	»	—	*9:04	—	—	*9:21	—	Margitfalu	»	10:45	2:37	7:54	9:07	—	5:52
Kis-Rudina ōrh.	ind.	—	9:11	2:20	3:19	9:27	12:48	Phōnixhuta mh.	ind.	*10:51	—	8:05	—	—	*5:58
Kiszuczua-Ujhely	»	—	*9:18	*2:27	—	*9:33	—	Háamor mh.	»	*11:02	—	*8:19	9:32	—	6:10
Ochodnicza ōrh.	»	—	9:25	2:34	—	9:41	—	Ō-Ruzsin ōrh.	»	*11:12	—	8:31	—	—	*6:20
Krasznō	»	—	9:40	2:48	3:42	9:55	1:12	Kis-Ladna	»	11:17	—	8:39	9:37	—	6:27
Csácza	»	—	10:19	3:23	4:14	10:36	1:45	Nagy-Ladna ōrh.	»	*11:22	—	*8:46	—	—	*6:33
Jablunka	»	—	10:39	3:41	4:29	11:03	2:00	Abos	»	11:32	3:17	9:00	9:51	—	6:44
Trzynietz	»	—	10:50	3:51	4:39	11:18	2:11	Terebō ōrh.	ind.	—	—	*9:23	—	—	*7:07
Teschen	»	—	11:21	4:18	5:01	11:54	2:31	Szt.-István mh.	»	11:46	—	9:32	10:06	—	7:17
Karwin	»	—	11:55	4:45	5:25	12:25	2:53	Tihany ōrh.	»	—	—	*9:42	—	—	*7:25
Oderberg	»	—	—	—	—	—	—	Kassa	»	11:58	3:43	9:50	10:20	—	7:32

Kralovan - Turdossin - Szuchahora.						Szuchahora - Turdossin - Kralovan.							
Stanice	mies. v.	mies. v.	Stanice	mies. v.	mies. v.	Stanice	mies. v.	mies. v.	Stanice	mies. v.	mies. v.		
												1-III.	1-III.
Kralován	in	10:00	Arvaváralja	ér.	11:50	6:20	Szuchahora	ér.	7:20	Medzibogy	in.	*10:24	*5:22
Párnicza	»	10:28	Dluha	in.	12:25	6:55	Ljeszek	in.	8:00	Bezine ōrh.	»	*10:34	*5:32
Istebné mh.	»	10:37	Kriva ōrh.	»	*12:39	*7:09	Trsztena	»	8:18	Alsō-Kubin	ér.	10:45	5:43
Nagyfalu	»	10:47	Podbjel	»	12:48	7:18	Turdossin	»	8:30	in.	11:00	5:57	
N.-Biszterecz	»	*10:54	Nizsna ōrh.	»	12:59	7:29	Nizsna ōrh.	»	8:59	»	*11:05	6:02	
Alsō-Kubin	ér.	10:59	Turdossin	»	1:17	7:41	Podbjel	»	9:12	»	11:17	6:13	
Bezine ōrh.	in.	11:13	Trsztena	»	1:54	8:10	Kriva ōrh.	»	*9:19	»	11:27	6:23	
Medzibogy	»	*11:24	Ljeszek	»	2:10	8:36	Dluha	»	9:43	»	11:45	6:39	
		*11:34	Szuchahora	ér.	9:10	9:10	Arvaváralja	ér.	10:13	Kralován	»	12:10	7:03

Hrubé čísla značia nočné hodiny. * Podmienečne vlak zastane
 Tlačou cis. a kráľ dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánskeho v Budapešti.